

2. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища шк., 2005. 430 с.

3. Черногуз Я. Як вигинається воєнне коло: поет. зб. Харків: Фоліо, 2020. 127 с.

*Аліна Воціховська,
Юлія Галайда,*

студенти

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;

науковий керівник – кандидат філологічних наук,
доцент Тетяна Скуратко

ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНА НЕСТАНДАРТНІСТЬ СУЧАСНОЇ ПАМ'ЯТУВАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У час героїчної боротьби нашої нації за прово бути під сонцем, час, кои «течуть кровавії ріки» (Т. Шевченко) надзвичайно важливо цінувати подвиг кожного Героя, бо «Герої не втомлюються, не жаліються, не падають духом, не втрачають здоров'я, не потребують заміни...» [3, с. 32]. Саме тому в сучасній українській літературі війни виокремився цілий пласт пам'ятувальної літератури, тобто літератури, яка має меморіальну функцію – зберегти пам'ять про наших новочасних Героїв, які в боротьбі за волю України віддали найцінніше – життя. Погоджуємося із думкою сучасного українського поета-захисника Артура Дроня, що І «якщо й варто писати про щось під час війни, то не про війну, а про людей» [2, с. 106], про любов, бо «Любов риє окопи, і живе в них, / і гризе у них лід із розрізаної пляшки, / коли хоче пити у мінус двадцять. / Любов виходить на бойові чергування, / піднімається на позиції / з грижами, з температурами, із простатитами, / із контузїями, з астмами і алергіями, / з високою імовірністю / не повернутися, / з думками про когось / найважливішого. / Все зносить, вірить у все, / сподівається всього, все терпить!» [3, с. 101].

Переконані, що пам'ять має бути дієвою, тому сьогодні можемо виокремити надзвичайно багато волонтерських, освітніх, наукових ініціатив із вшанування пам'яті наших Героїв. Це і введення

загальнонаціональної хвилини мовчання для вшанування пам'яті загиблих унаслідок збройної агресії росії, і вечори пам'яті, і заходи-реквієм, і різноманітні літературні форуми, і зустрічі-спогади, і відкриття пам'ятників та пам'ятних дошок, стел пам'яті, і зняття пам'ятувальних фільмів, і видання фотоальбомів пам'яті, і написання пам'ятувальних книг тощо. Цікавими сьогодні є найнесподіваніші, оригінальні форми пам'ятування, наприклад, відкриття національних «маршрутів пам'яті»; в пам'ять нашого захисника Юрія Руфа щорічно організовується маршрут «Путь пам'яті Юрія Руфа» у Національному природному парку «Сколівські Бескиди»; у день другої річниці загибелі Героя України Сергія Коновала («Норд») його дружиною Ольгою Коновал було зініційовано пам'ятувальну донацію крові, бо ж сам Герой багаторазово, маючи медичну освіту, був донором крові тощо. Однією із найяскравіших форм вшанування наших Героїв є творення і популяризація пам'ятувальної літератури, яка є надзвичайно різноманітною і за жанровою своєрідністю, і за ідейно-тематичним наповненням. Наприклад, сьогодні серед текстів пам'ятувальної літератури виокремлюється так звана «материнська проза» (Т. Скуратко, Н. Сеньовська). Для літератури Тернопільщини цінними у цьому контексті є книги Марії Вітишин «Мій син – кіборг» [1] та Лесі Орляк «Ти зробив усе, що зміг» [4].

Особливе значення феномену пам'ятування відводиться у текстах митців-воїнів (Павло Вишебаба, Борис Гуменюк, Артур Дронь, Віталій Запека, Максим Кривцов, Юрій Матевощук, Михайло Микусь, Валерій Пузік, Юрій Руф, Артем Чапай тощо) – сучасна українська комбатантська література.

«Людина має здатність любити, ненавидіти, пам'ятати, зворушуватися, сумувати за минулим, сумувати перед майбутнім, сумувати в моменті, радіти без причини, бажати того, чого ніколи ще не бачила, думати і планувати, аналізувати і робити висновки, співати, кричати і шепотіти, влаштовувати одне одному сюрпризи, зізнаватися в коханні. А ще – відчувати ностальгію, ревності, гордість за дітей, лінощі перед роботою, натхнення, моральну втому, переживання за іншого, співчуття, захоплення кимось... Всередині людини –

спогади про пережите, мрії про майбутнє, туга за кимось, ненависть до кривдника, мужність захистити слабшого, сильніша за відстань любов, смак улюбленого морозива і запах поту після футболу, властивість чхати, коли дивишся на соне, вміння бачити сни, відчуття тяглості поколінь. І ніжність.» [3, с. 16]. Щоб ці спогади жили, щоб ми могли себе вважати гідними українцями, нам потрібно достойно вшановувати пам'ять тих, хто віддав за нас своє життя. Тому нашим обов'язком є популяризувати сучасну українську пам'ятувальну літературу. У цьому контексті варто назвати діяльність освітнього волонтерського проекту «Патріотичні й небайдужі» [5]. Цінними є пам'ятувальні дні, які організують освітні заклади різних рівнів (від дошкільного до вищого), адже надзвичайно важливо навчити підрастаюче покоління гідно нести в серці пам'ять про наших Героїв.

Отже, місяця пам'ятування сьогодні є надважливою для формування нового українського суспільного коду. У цьому контексті важлива роль відводиться пам'ятувальній літературі, яка засвідчує, що пам'ять має бути дієвою.

Список використаної літератури

1. Вітишин М. Мій син – кіборг. Тернопіль: Джура, 2022. 96 с.
2. Дронь А. Тут були ми [Текст]: поезія. Львів: Видавництво Старого Лева, 2024. 112 с.
3. Дронь А. Гемінгвей нічого не знає [Текст]: коротка проза Львів: Видавництво Старого Лева, 2025. 168 с.
4. Орляк Л. Ти зробив усе, що зміг. Художньо-документальна повість. Тернопіль: Джура, 2017. 88 с.
5. Патріотичні й небайдужі. Офіційна сторінка. URL : <https://www.facebook.com/profile.php?id=61555874657142>
6. Сеньовська Н., Скуратко Т., Голинська М. Образ воїна-героя російсько-української війни в сучасному художньому дискурсі. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Випуск 3 (214) Т. 1. Кропивницький: Видавничий дім «Гельветика», 2025. С. 195–205. URL:

Вероніка Гарматій,

студентка

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

науковий керівник – кандидат філологічних наук,

доцент Ольга Гайда

**СЕМАНТИКА ЧАСУ І ПРОСТОРУ В ПРИЙМЕННИКОВИХ
КОНСТРУКЦІЯХ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ ЧАРЛЬЗА ДІКЕНСА
«РІЗДВЯНА ПІСНЯ У ПРОЗІ»)**

У системі сучасної української літературної мови прийменники посідають особливе місце, оскільки саме через них реалізуються базові відношення між предметами, явищами та подіями. Найбільш репрезентативними серед них виступають часові та просторові значення, які відображають фундаментальні категорії людського досвіду. Аналіз цих значень у перекладному художньому тексті дає змогу простежити не лише мовні закономірності, а й особливості концептуалізації часу і простору в різних мовах [2, с. 117].

У мовознавстві прийменник традиційно розглядається як службова частина мови, що не має самостійного номінативного значення, однак виконує важливу синтаксичну функцію. Такий підхід, характерний для класичної граматики, зосереджується передусім на формальній ролі прийменника як засобу зв'язку між словами. Водночас у межах функційно-семантичного підходу прийменники розглядаються як носії певних типів відношень, що формують зміст висловлювання. У цьому контексті особливого значення набуває здатність прийменника поєднуватися з відмінковими формами іменника, утворюючи цілісні синтаксичні конструкції з чітко визначеним значенням [3].

Когнітивний підхід дозволяє глибше зрозуміти природу прийменникової семантики. Просторові відношення, які є первинними, стають основою для формування часових значень. Так, у виразах на зразок «перед Різдом» або «після вечері» час осмислюється через просторові координати – як рух уздовж